

Oblici zloupotrebe

Zloupotreba uključuje korištenje kriminalnih varki da bi se prikrila pronevjera keša ili drugih vrijednosti ili da se ostvari neka druga prednost. Može uključivati:

- Manipulaciju, falsifikovanje ili promjenu zapisa ili dokumenata,
- Zabranu ili propuste u rezultatima transakcija iz dokumenata i zapisa,
- Evidentiranje neosnovanih transakcija koje ne postoje.

Područja transakcija gdje se zloupotrebe najčešće brojčano dešavaju su, uglavnom, primici, plaćanja i akcije. U smislu vrijednosti, zloupotrebe povezane sa plaćanjem su obično najveće. Zatajivanje je najlakše u području računa gdje je manipulacija dokumentima najjednostavnija, a otkrivanje najmanje vjerovatno npr. kupovina, prodaja, dionice i transakcije prenošenja manjka u novi period.

Vežano za nepridržavanje okvira za finansijsko izvještavanje postoje dvije vrste pogrešaka iz ove grupe:

- kriminalne radnje i
- greške.

Osnov za razlikovanje kriminalne radnje i greške je postojanje namjere.

Kriminalna radnja je namjeran akt jednog ili više lica iz redova menadžmenta, zaposlenih ili trećih lica koje ima za posljedicu pogrešne finansijske izvještaje.

U kriminalne radnje spadaju:

- manipulacija, falsifikovanje ili izmjena računovodstvene evidencije;
- protivpravno prisvajanje sredstava (npr. otpis potraživanja i zaliha);
- sprečavanje ili propuštanje registrovanja poslovnih događaja u računovodstvenoj evidenciji;
- evidentiranje fiktivnih poslovnih događaja.

Greška je nenamjerna pogreška koja se odražava na finansijske izvještaje. U greške spadaju:

- računске i administrativne greške (npr. greške u sabiranju na fakturi);
- previd ili pogrešna interpretacija činjenica (npr. pogrešno shvaćena promjena);

- pogrešna primjena računovodstvenih politika (npr. primjena pogrešne stope amortizacije).

Kriminalnu radnju i grešku je nekada lako razlikovati (npr. evidentiranje fiktivnog kupca), ali ponekad i nije (npr. otpis zaliha na kraju godine).

Greške imaju kvantitativni aspekt, a kriminalne radnje kvantitativan i kvalitativan aspekt.

Primjeri različitih vrsta zloupotreba su:

• **Zloupotreba čekova:** krivotvorenje potpisa na primljenim ili dospjelim čekovima;

• **Terećenje:** krađa računa i odgađanje plaćanja dok se ne stvore čekovi koji će da pokriju manjak;

• **Falsifikovanje namirenja:** povrat keša za nepostojeća namirenja;

• **Zavjera sa ugovaračem:** naplata dobara i usluga nije izvršena ili je nepotpuno izvršena; izbjegavanje procedure nadmetanja;

• **Manipulacija sa „storno računima“;**

• **Promjene u proračunima:** kako bi se prikrila zloupotreba (npr. preuveličavanje zahtjeva za gotovinom kod gotovinskih isplata, kao što su plate).

Glavno u dokumentovanoj reviziji jeste da se pribavi dovoljan i zasnovan dokaz koji nudi razumnu bazu za davanje mišljenja o određenim računima. Odgovornost revizora u ovakvom primjeru nije prevashodno da se otkriju prevare kao takve, već kao i u slučaju drugih grešaka da osigura da to ne rezultira s oštećenim računima. Preispitivanje računarskih zapisa i drugih dokaza nije dovoljno da bi se otkrile sve greške, ali mora biti dovoljno da osigura da se nisu pojavile neregularnosti koje materijalno štete računima.

Ipak, veličina troškova koja prolazi kroz račune odjela vlade je suma novca koja u određenim okolnostima može postati velika prije nego li se izmaterijalizira. Javno očekivanje je da će revizori tijela koja finansira vlada igrati aktivnu ulogu u obezbjeđivanju i održavanju transparentnosti u vođenju aktivnosti vladinih odjela. Stoga revizor treba da osigura da je menadžment poduzeo sve razumne i praktične mjere da spriječi i prepozna zloupotrebu.